

Sygn. akt **IC 253/12**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2014r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący : **S.S.O. Grażyna Lipianin**

Protokolant : **Ilona Pasternak**

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2014r. na rozprawie

sprawy z powództwa

P. C.

przeciwko

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

I. zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz powódki P. C. tytułem zadośćuczynienia kwotę 85.000 zł (osiemdziesiąt pięć tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od kwoty 65.000zł (sześćdziesiąt pięć tysięcy złotych) od 1 grudnia 2011r. do dnia zapłaty i od kwoty 20.000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) od 19 czerwca 2012r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz powódki P. C. tytułem odszkodowania kwotę 20.000zł (dwadzieścia tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od 1 grudnia 2011r. do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałej części;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 8.867 zł (osiem tysięcy osiemset sześćdziesiąt siedem złotych) tytułem kosztów procesu;

V. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 423,90 zł (czteryście dwadzieścia trzy złote dziewięćdziesiąt groszy) tytułem wydatków.

Sygn. akt IC 253/12

UZASADNIENIE

W pozwie z 30 marca 2012r. P. C. wносиła o zasądzenie od (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kwoty 85.000zł tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi od 16 listopada 2011r. do dnia zapłaty i kwoty 20.000zł tytułem odszkodowania z odsetkami ustawowymi od 16 listopada 2011r. do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym zastępstwa procesowego w kwocie 7.200zł (pozew k. 2-6).

Jako podstawę prawną zgłoszonych żądań pełnomocnik powódki wskazał – co do odszkodowania art. 446 § 3 kc, co do zadośćuczynienia – art. 446 § 4 kc.

W odpowiedzi na pozew (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosło o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany nie kwestionował co do zasady swojej odpowiedzialności gwarancyjnej z tytułu wypadku komunikacyjnego (odpowiedź na pozew k. 18-25, odpis pełny z rejestru przedsiębiorców k. 28-43).

Na rozprawie strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Matka powódki D. C. poniosła śmierć w wyniku obrażeń doznanych w wypadku w dniu 6 grudnia 2010r. w miejscowości L.. Kierujący samochodem osobowym marki O. (...) nr rej. (...) A. C., ojciec powódki, wykonując manewr skrętu w lewo nie zachował należytej ostrożności i nie ustąpił pierwszeństwa przejazdu prawidłowo jadącemu z przeciwnego kierunku autobusowi marki V. o nr rej. (...), kierowanemu przez S. C., w wyniku czego doprowadził do zderzenia obu pojazdów. W wypadku zginęła również młodsza 16 letnia siostra powódki, obrażeń doznali ojciec powódki i jej młodszy brat S.. Pojazd sprawcy posiadał ubezpieczenie OC u pozwanego.

Powódka 31 października 2011r., reprezentowana przez (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L., wystąpiła do pozwanego o zapłatę kwoty 80.000zł z tytułu zadośćuczynienia oraz 40.000zł z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej powódki po śmierci matki. Pozwany 15 listopada 2011r. przyznał powódce i wypłacił 15.000zł zadośćuczynienia.

D. C. w chwili śmierci miała 46 lat. Powódka urodziła się (...) W dacie śmierci matki miała 19 lat. Ukończyła I LO Ks.A.J. C. w P.. W październiku 2010r. rozpoczęła studia dzienne na (...) w L. na kierunku matematyka. Zamieszkała na stacji. Co weekend przyjeżdżała do domu rodzinnego. Matka powódki zajmowała się domem i wychowaniem czworga dzieci. P. pomagała w opiece nad młodszym rodzeństwem. A. C. pracował na budowach. Prowadzili gospodarstwo rolne o powierzchni 4,7 ha, które stanowiło własność matki powódki. Uprawiali zboże, ziemniaki, inne warzywa i truskawki. Trzymali 5 sztuk trzody chlewnej.

Matka przygotowywała powódce wyposażenie na stację. Gotowała posiłki, które powódka zabierała do L.. Była dla niej osobą znaczącą i wspierającą. Od rodziców powódka otrzymywała miesięcznie 400zł na opłacenie stacji i 400zł na koszty utrzymania. Matka dbała o naukę córki i stała się zabezpieczyć jej warunki bytowe. Pomagała w rozwiązywaniu codziennych problemów życiowych. Córka miała dobry kontakt z matką, powierzała jej troski i zmartwienia (zeznania świadka G. K. k. 97v-98, zeznania powódki k. 51v-52v i k. 98-98v).

Rodzina korzystała z finansowej pomocy gminy. Rodzeństwo powódki, a wcześniej i sama powódka, miało w szkole nieodpłatne obiady.

Ojciec powódki obecnie jedynie dorywczo pracuje na budowach. Od śmierci żony nadużywa alkoholu, co wcześniej zdarzało się sporadycznie. Pod jego opieką pozostaje młodszy brat powódki S.. Mieszka z nimi 80-letnia babcia powódki ze strony matki, która pobiera emeryturę, ale z uwagi na wiek wymaga pomocy.

Powódka po śmierci matki przez miesiąc nie uczęszczała na zajęcia na uczelni. Musiała zająć się rodzeństwem. Ojciec i brat powódki (obecnie 19-letni) po wypadku byli w szpitalu. Powódka nie mogła spać. Przyjmowała środki uspokajające, która kupowała w aptece bez recepty. Miała zaległości na uczelni i zdawała egzaminy w sesji poprawkowej. Musiała przejąć obowiązki matki wobec braci. Jej wsparcia wymagał też ojciec, który nie radził sobie z poczuciem winy za wypadek.

Już po śmierci matki powódka zrobiła licencjat z matematyki. Rozpoczęła studia inżynierskie I stopnia.

Powódka pobiera rentę rodzinną w kwocie 392 zł miesięcznie, którą może otrzymywać do 26 roku życia, jeśli będzie kontynuowała naukę. Rentę otrzymują również jej młodszy bracia, 9 i 20 letni, w tej samej wysokości. W okresie od października do czerwca otrzymuje stypendium socjalne na uczelni w kwocie 350zł miesięcznie, które

jest przyznawane przy dochodach poniżej 500zł miesięcznie na członka rodziny. Poszukuje pracy celem uzyskania dodatkowego dochodu, do czego zmusza ją sytuacja finansowa.

Od śmierci matki to ona zajmuje się utrzymaniem porządku w domu rodzinnym, sprząta, pierze, gotuje i robi zakupy. Pilnuje by starszy brat, który mieszka z nią w L., uczył się do egzaminów. Planuje zabrać do L. młodszego brata, by zapewnić mu stałą opiekę.

Gospodarstwo rolne pozostaje zaniedbane, grunt leży ugorem.

Powódka otrzymała zwrot kosztów pogrzebu matki z KRUS.

Powódka po śmierci matki doznała cierpień psychicznych spowodowanych nagłym przerwaniem więzi psychicznych ze znaczącą osobą matki. Studiuje, ale ma obniżone poczucie sensu życia i brak jej radości. Wspomina śmierć matki. Analizuje okoliczności jej śmierci, co nasila frustrację, niezadowolenie z życia, osłabienie sensu życia, poczucie bezradności wobec losu, beznadziejności i osamotnienia. Powódka wymaga terapii psychologicznej o charakterze egzystencjonalnym (opinia biegłego z zakresu psychologii B. L. k. 67-68). Ma żal do ojca za śmierć matki, który nasila się, gdy ten nadużywa alkoholu i nie dba o rodzinę (zeznania powódki k. 98).

Pozwany aktualnie nosi nazwę (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. (poprzednia nazwa: (...) Spółka Akcyjna).

Stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów. Należy uznać za wiarygodne zeznania świadka i samej powódki. Są one zgodne co do istotnych kwestii i logiczne. Sąd podzielił w pełni opinię biegłego psychologa. Strony nie kwestionowały wniosków opinii. Opinia jest rzeczowa, została sporządzona przez osobę kompetentną, w zakresie jej specjalizacji.

Sąd zważył, co następuje:

Żądania powódki są uzasadnione co do zasady, podlega oddaleniu jedynie częściowo w zakresie odsetek za zwłokę w zapłacie dochodzonych kwot.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że do oceny prawnej skutków zdarzenia – wypadku z 6 grudnia 2010 roku znajdują zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego obowiązujące w dacie zdarzenia, a więc art. 446 § 3 kc – odnośnie odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej i art. 446 § 4 kc – odnośnie zadośćuczynienia za krzywdę.

Niekwestionowana odpowiedzialność gwarancyjna pozwanego opiera się na przepisie art. 822 kc, który stanowi, że „przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony”.

Ustawodawca nie wyłącza odpowiedzialności ubezpieczyciela, jeżeli sprawca szkody jest osoba bliska dla poszkodowanego.

Odnośnie odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej sam ból, poczucie osamotnienia, krzywdy po śmierci matki nie stanowi podstawy przyznania odszkodowania, o którym mowa art. 446 § 3 kc. Jeśli jednak te negatywne emocje wywołają u najbliższej rodziny zmarłego poszkodowanego osłabienie aktywności życiowej, motywacji do przewycięzania trudności dnia codziennego, to można na zasadzie domniemań faktycznych (art. 231 kpc) przyjąć, że pogorszyły one dotychczasową sytuację życiową.

Użyty w art. 446 § 3 kc zwrot „znaczne pogorszenie sytuacji życiowej” należy więc odczytywać w dwóch płaszczyznach. Po pierwsze w aspekcie materialnym zmienionej sytuacji bliskiego członka rodziny zmarłego – i tu pogorszenie to niewątpliwie nastąpiło. Matka była oparciem dla córki. Dawała poczucie bezpieczeństwa. Powódka miała świadomość, że może liczyć na jej pomoc, również w miarę możliwości finansową. Mogła liczyć, że matka będzie jej pomagać nie tylko w trakcie studiów, ale również i później gdy założy własną rodzinę, np. przy wychowaniu dzieci.

Kodeks cywilny nie wskazuje żadnych kryteriów, według których należy szacować uszczerbek polegający na pogorszeniu sytuacji życiowej, mówiąc jedynie, że odszkodowanie ma być „stosowne”. Należy przyjąć, że odszkodowanie stosowne to takie, które w sposób dostateczny rekompensuje doznaną szkodę, uwzględniając jej rozmiar, długotrwałość, szczególne okoliczności danego przypadku, ale także stopę życiową społeczeństwa, a zwłaszcza tej konkretnej rodziny. Odszkodowanie należne na podstawie art. 446 § 3 kc nie jest pełnym w rozumieniu art. 361 § 2 kc, skoro jest „stosownym” świadczeniem. Nie obejmuje utraty wszystkich możliwych w przyszłości korzyści od osoby, która utraciła życie. Jednakże jest również takim, które ma służyć przystosowaniu się uprawnionego do zmienionych warunków. Przy określeniu wysokości dochodzonego odszkodowania nie można brać pod uwagę rachunkowego wyliczenia strat poniesionych przez poszkodowanego na skutek nieotrzymania części zarobków zmarłego, która przypadła na poszkodowanego w czasie jego życia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 15 grudnia 2010 roku, I ACa 435/10, LEX nr 1120131).

Uwzględniając powyższe rozważania Sąd doszedł do przekonania, że mimo, iż dochody rodziny nie były wysokie, matka własnym staraniem, swoją pracą zabezpieczałaby w znacznym stopniu potrzeby córki, co najmniej w okresie jej nauki. Potem również córka mogłaby liczyć na jej wsparcie. W ocenie sądu żądane odszkodowanie w kwocie 20.000zł nie jest wygórowane i podlega zasądzeniu w całości.

Powódka wystąpiła do pozwanego 31 października 2011r. o zapłatę 40.000zł odszkodowania, w pozwie o 20.000zł. Zatem pozwany pozostaje w zwłoce co do zapłaty całej dochodzonej kwoty od 1 grudnia 2011r., tj. po upływie 30 dni od zawiadomienia o wypadku na niezwłoczną zapłatę. Co do odsetek za zwłokę w zapłacie odszkodowania za okres od 16 do 30 listopada 2011r. powództwo zostało oddalone - art. 817 kc.

Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia, należy mieć na uwadze, że ma ono charakter kompensacyjny, a więc musi przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, nie będącą jednakże wartością nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy. Niewątpliwie śmierć osoby bliskiej powoduje u rodziny poczucie krzywdy, osamotnienia i pustki. Doświadczenie całego procesu żałoby jest drogą powrotu do zdrowia, ponieważ mimo wszystko śmierć to fragment życia i zaakceptowanie jej nieuchronności staje się konieczne dla wszystkich ludzi. Śmierć matki była nagła. Nastąpiła w okresie kiedy powódka wchodząc w dorosłe życie wymagała wsparcia i opieki matki, co dawało jej poczucie bezpieczeństwa. Została tego pozbawiona, a ojciec sprawca wypadku, pozostając w poczuciu winy, nie potrafi córce zapewnić opieki i wsparcia. Powódka nie tylko musiała przejąć całkowitą odpowiedzialność za własne życie, ale również zaopiekować się młodszymi braćmi i dodatkowo nieporadnym w tej sytuacji ojcem.

Z tych względów Sąd uznał za uzasadnione żądanie zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 80.000 zł, przy uwzględnieniu otrzymanej już kwoty 15.000zł, łącznie zadośćuczynienie za śmierć matki dla powódki wyniesie 95.000zł.

Co do zasady Sąd uwzględnił również żądanie zasądzenia odsetek – mające oparcie w treści art. 481 kc. Pełnomocnik powódki wystąpił 31 października 2011r. o zapłatę kwoty 80.000zł tytułem zadośćuczynienia. Pozwany wypłacił niezwłocznie 15.000zł. Zatem z wezwania do zapłaty pozostaje kwota 65.000zł i ta kwota podlega zasądzeniu z odsetkami ustawowymi za zwłokę po upływie terminu 30 dni, tj. od 1 grudnia 2011r. Co do pozostałej kwoty zadośćuczynienia odsetki za zwłokę zostały zasądzone od 19 czerwca 2012r., tj. po upływie terminu 7 dni na niezwłoczną zapłatę po doręczeniu odpisu pozwu 11 czerwca 2012r. (dowód doręczenia k. 46). W pozostałym zakresie powództwo w zakresie odsetek za zwłokę zostało oddalone.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu uzasadnia art. 100 zd.2 kpc, który stanowi, że jeżeli strona uległa tylko co do nieznaczej części swego żądania sąd może włożyć na stronę przeciwną obowiązek zwrotu wszystkich kosztów.

Na koszty powódki składa się wynagrodzenie jej pełnomocnika w stawce minimalnej – 3.600 zł (§ 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu t.j. Dz. U. z 2013, poz. 490), opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł i uiszczona opłata od pozwu w kwocie

5.250zł, łącznie 8.867zł. Sąd nie znalazł podstaw do podwyższenia stawki do żądanej kwoty 7.200zł. Koszty pozwanego to również wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3600 zł (§ 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu) i opłata od pełnomocnictwa – 17 zł.

Pozostał nieuiszczony wydatek na opinię biegłego w kwocie 423,90zł. Nakazano ściąganie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie na zasadzie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz.U. 2010r. Nr 90, poz. 594) w/w kwoty tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Z tych wszystkich względów i na podstawie powoływanych przepisów Sąd orzekł jak w wyroku.